

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevcova hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vsa druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inserterate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovoljivo frankirajo. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inserterati: štiritopna petit-vrsta za enkrat 12 vin za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavici: „Sava“, Kranj Čekovni račun p. t. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Vzroki svetovne vojne.

III.

Absolutno obvladanje morja je za Anglijo takorekoč življenjski pogoj. Ne morda radi tega, da si trajno zavaruje svojo obal pred tujo invazijo ali da si zasigura dovoz živil. Ako bi se Angleška zadovoljila s tem, da proizvaja industrijske izdelke in ž njimi tržji, ne da bi posegala v državni ustroj drugih narodov, bi ji gotovo ne bilo treba vojne mornarice v obrambo. Toda Anglija je svetovna država, ki se razprostira po celi zemlji in ki se je dosedaj nemoteno udomačila po svoji volji kjerkoli je hotela. To stremljenje pa ima za predpogoj obvladanje morja.

In to nadvlado na morju ogroža po propadu Holandske prvokrat resno cvetoča Nemčija, ki je ravno v zadnjih letih skoro dohitela Angleško v proizvodnji industrijskih izdelkov in ki z dobro preračunjeno špekulacijo na bodočnost napenja vse moči, da si zgradi potrebno brodogradilno varstvo izvoza svojih izdelkov na svetovni trg.

Iz tega se da sklepati, da Anglija ni započela vojne morda toliko iz kupčijskih ozirov, kakor zato, ker je bila v skrbeh za svojo svetovno nadvlado. Saj nam kaže naprimer Belgija, ki proizvaja z ozirom na število svojega prebivalstva mnogo več kot Nemčija in ki si je nemoteno lahko prisvojila pred par leti državo Kongo v Afriki, da ni treba velikega vojnega brodogradilstva za obrambo svoje posesti. Ravno iz tega vzroka, ker Belgija nima brodogradilstva in ne more postati nevarna angleški nadvladi na morju, ni Anglija ugovarjala tej osvojitvi. Načelo angleške politike označuje pač docela angleška pesem „Rule Britania, rule the waves“, vladaj Anglija, vladaj nad valovi!

Pomisliti je naposled tudi treba, da se samo radi materialnega dobička pač ne začne svetovna vojna, ki mora donesti vsem udeležencem težke izgube. Da postanejo v taki vojni vse države res-

nejše, bo bržčas razumel tudi angleški državnik. Temu nasproti pa je moč države relativen pojem, kajti po vojni se država, ki škoduje nasprotniku več kot lastni deželi, lahko prav znatno ojači.

Ako bi bilo Nemčiji le na tem, da odda kar ima preveč na prebivalstvu in industrijskih izdelkih tuji državi, živ krst bi je ne bil motil in mirno bi bila lahko vršila svojo trgovino. Vsak posameznik bi si bil lahko po svojih duševnih zmognostih ustvaril ugledno mesto, ter imel lepe dohodke. A potomci bi se bili v drugi ali tretji generaciji poizgubili, tuja narodnost bi jih bila pogoltnila. Ako bi se narodi udajali le materialnim koristim, bi se ne bila nobena država tako blazno oboroževala, kakor so se zadnjih 10 let vse brez izjeme in svetovna vojna bi bila izostala. Nemčija pa ni hotela vplivati na človeštvo samo kot kulturni faktor, namreč tudi kod zedinjena svetovna moč. Ako je bilo to stremljenje pravo ali ne, je pač odvisno od tega, ako smatramo moč kakor naprimer Tolstoj — za nekaj škodljivega. Ali ravno narobe kakor večina drugih ljudi, ki vidi v stremljenju obvarovati si svoje stališče na vsak način in pod vsakim pogojem, če ne drugače tudi za ceno lastnega življenja, nekaj vzvišenega in potrebnega.

To bi bili nekako vzroki sedanje svetovne vojne, ki je s tako elementarno silo zanetila požar v Evropi, da skoro po celem svetu. Glavni vzrok je bilo pač stremljenje po moči, kajti politika vsakega državnika se bo vrtela vedno in povsod le okoli te točke. Saj je bistvo države moč, ki se udeležuje najprej napram lastnim državljanom. Nasproti drugim državam pa le v toliko, v kolikor zadostuje ta moč ali v kolikor jo upravičujejo medsebojne pogodbe. Klasičen vzgled v tem oziru nam je dal nemški državnik Bismarck, ki si je postavil samo en cilj: korist lastne države. Ta cilj je zasledoval z vsemi močmi in z vsemi sredstvi, ki so mu bili na razpolago. V dosego te naloge se ni niti zbal vladati protustavno in začeti vojno

med dvema sorodnima si narodoma. Uničil je legitimne nemške vladarske prestole in uporabljal celo revolucionarne moči nasprotnikov. Naloga, ki si jo je postavil, je sicer odgovarjala želji mnogih Nemcev, a vseh pa vendar ne. Vajeni so bili malih nemških kraljevin in zvesti so bili svojim vladarjem. Vrhu tega pa je bila vlada Habsburžanov mnogim nemškim državljanom — lahko rečemo, da so to bili milijoni — simpatičnejša kažor vlada protestantske Pruske. A Bismarck je vedel prav ceniti duševne in materialne moči in je v zunanji politiki zasledoval le to, kar se je istodobno dalo doseči.

Stremljenje po moči, po čim večji koristi za lastno državo je torej dovedlo Evropo do sedanje vojne.

Svetovna vojna.

Avstrijsko-srbska vojna.

Belgrad po obstreljevanju.

Belgrad je popolnoma izumrl. Tovarne počivajo, na Kalimegdanu vlada mir. Le tu pa tam se zabliska in srbski šrapnel se zažene proti našim aeroplanom. V zidanih belgrajskih utrdbah je opaziti globoke razdrtine, ki so jih napravile krogle naših topov. Park Kalimegdan je na strani, ki gleda proti Zemunu, popolnoma posekan. Stebri zemunskega mostu so na obeh bregovih Save porušeni, le srednji steber še stoji, akoravno je tudi ta poškodovan. Kraljeva palača je na pol razdejana, gorenja nadstropja so se podrla; hotel Moskva je izgubil svoje balkone, pošta, muzej, vojašnica v notranjem mestu so porušene. Naši piloti opazajo, da se nahaja v Belgradu le mala garnizija. Srbski topovi ne stojijo le na Kalimegdanu,

PODLISTEK.

Vasilko.

„Vzemi prtljago, spremil me boš na kolodvor.“ pravi ranjeni poročnik slugi Vasilku. „Tam kaj me počakaj!“

Vasilko hitro zgrabi kovčeg in nahrbtnik, potem nekoliko postoji in gleda gospoda, kakor bi nekaj iskal v njegovem obrazu. No, prtljaga ni težka, Vasilko stoji vzravnan kot krepak vojak, a ne gane se z mesta, kakor da pričakuje novih ukazov. Sledaj se ojunaci in vpraša:

„Ali me gospod vzamete s saboj? Moja rodbina je med begunci na Češkem, morda v Pragi; gospod se pelje v Prago, rad bi jo videl, in malo Ivanko imam, punčko, staro šest let, nekje na Češkem je, gotovo tam za Prago.“

In iz Vasilkovih oči in obraza odseva brezupnost ločitve in mučna negotovost, se bo li odpeljal z gospodom, ali bo moral nazaj v bojno črto. Njegovo solzno oko hrepeni po svojcih, vse je pripravljen žrtvovati za gospoda, kakor vedno — ako bi le še mogel videti svojo rodbino v Pragi, poiskati jo tam med Rusini.

„Kaj pa, z mano se pelješ! Potrebujem te!“ Vasilko je vesel poskočil in oddirjal proti kolodvoru kakor mlad konjič, prav nič ni čutil, da nosi prtljago. Že čaka na kolodvoru, gleda okoli sebe, vlak se premikajo, pogleda proti vratom, če že prihaja gospod; potem, potem se skupaj vsedeta v vlak, skupaj se odpeljeta v Prago. Oh, kako se razveseli Mara, žena njegova, kako ga objame Ivanka, hčerka, kako se bosta začudili, da se je tako nenadno pojavil.

Vsi bodo veseli. In Vasilko stoji na velikem kolodvoru, neštevilni ljudje neprestano vstopajo, a gospoda še ni. Seveda, ne more, šepa še, pa saj se tako pri-

pelje z vozom. Zakaj ga še ni? Kaj se mu ne mudi domov, k staršem, da mine njihova in njegova bol?

Nestrpen že postaja Vasilko, vse v njem kipi hrepenenja in nepotrpežljivosti.

Hitro prehodni peron, pregleda, če ne stoji gospod kje med množico ljudi. V čakalnici gre, vse preišče — nič. Nikjer ga ni. Vasilko stoji sam, celo uro že stoji, žalosten, gleda semintja, išče; ljudje se menjavajo, novi prihajajo in stopajo v vlake. Že se boji, če se ni vsedel njegov gospod v naglici v vlak sam, brez njega. Vpraša uslužbenca:

„Kdaj odhaja vlak na Češko, v Prago?“

Portir ga strogo pogleda.

„Je že odšel, ravno pred pol ure. To je danes zadnji vlak proti Pragi. Vsi drugi vlaki so že prej odšli. Prihodnji vlak pojde šele jutri popoldan.“

Kakor bi ga kdo močno po glavi udaril. Gospod se je torej odpeljal brez njega! In vendar mu je obljubil, da ga vzame seboj v Prago, njegga, zvestega služabnika. Kaj je sedaj storiti? Kaj? Nankrat skoči, prime prtljago in zbeži pred kolodvor.

„Katera pot pelje proti Pragi? V kateri smeri se je odpeljal vlak proti Pragi, na Češko?“

S pomilovalnim nasmehom so mu pokazali in dostavili, da je blazno iti takole obložen s prtljago po tej le slabi kolovozni cesti ob progi. Kam pač pride? Blaznost!

A Vasilko ne premišluje več; že teče v diru, a prtljaga ga vedno bolj tlači k tlom. Ne čuti ničesar več — le teče, skače čez luže kot srna hop, hop! Le naprej za vlakom proti Pragi, le za gospodom. Teče, sapa mu zmanjkuje, mimo stražnic beži ob progi dalje, naprej po stezah, v daljavi vidi že dim tovarn, nekako mesto; celo uro že teče, teže ne čuti, a žene ga bojazen, da se je gospod odpeljal sam brez njega; podi ga hrepenenje, tam čakata Mara in Ivanka; ali jih dobi?

Obstati ne more. Le naprej, le naprej.

Znojen pribeži v ulice, na kolodvor. Ravno kar je prvi vlak odšel, prav sedaj je oddrdral, dolgo je čakal. In rdeč, zasopljen Vasilko vnovič v beg čez jarke in njive, vlak hoče dohiteti, vlak mora dohiteti in gospoda poiskati. Za Maro, za Ivanko!

Zdihuje, joka, znoj mu kar curkoma lije, lasje so se sprijeli, lastnih nog ne čuti, samo za Maro, za otrokom — vlak mora dohiteti! Kolikokrat je že padel! Umazan je, a prtljago le drži krčevito kakor potaplajoči se človek kos razbite ladje. Ne sme je spustiti, gospodova prtljaga ga bo rešila, in zopet beži naprej, dalje. Zopet hišice, tovarne, kolodvor. Vlak že stoji tam, ta oholi, brezčutni vlak; vsako minuto ponosno puhne dim, neusmiljeni vlak!

Divje priteče na kolodvor, bliskoma pregleda vlak, tam iz okna gleda njegov gospod, sedaj mu že hiti nasproti. Sreča, da vlak tako dolgo čaka, da je tako počasi peljal! Brez besede pade Vasilko s prtljago pred vlakom, nima več moči, da bi sam zlezl v voz, noge se mu tresejo, srce bi najrajše skočilo iz prsi — vsled bolečin in radosti. Pomagajo mu na stopnice in v voz, gospod ga tolaži, prijazno se mu smeji, da ni ničesar izgubljenega. Tolaži ga:

„Zakaj nisi rajši počakal? Imel si vse seboj, odpeljal bi se bil lahko, kadar bi bil hotel.“

A Vasilko le prosi odpuščanja, da ni mogel počakati, da bi bil tam od tuge umrl.

In sedaj se peljeta. Vasilko se preobleče, premočeno perilo posuši. Peljeta se. Zdrav je, vesel, na gospoda pazi, na vsak njegov gibljaj; pelje se za Maro, za Ivanko v Prago.

Ne, utrujenosti ne čuti več. Ljubezen ga je gnala kakor jelena polne tri ure hoda — a sedaj je že vse dobro. Smeji se, srečen je, da je dohitel vlak.

„Čas“.

temveč tudi med hišami ob savskem bregu. Na Kalimegdanu se nahaja tudi francoska artilerija. Poveljnik belgrajske garnizije je general Živković, poveljnik trdnjave podpolkovnik Gjukić. Zupan Nestorović, opravlja svoje posle kakor poprej.

Avstrijsko-ruska vojna.

Odbiti ruski napadi v dolini Ondave.

V ruski Poljski se je vnel v bojnih sektorjih vzhodno od Przedborza živahen topovski boj.

V Karpatih so se ponesrečili sovražni napadi v dolini reke Ondawe, kakor tudi na naše pozicije severno gorskega sedla Wolowec.

Pri zavzetju neke višine smo v bojih v jugovzhodni Galiciji znova vjeli 1240 Rusov.

Boji ob črti Suchotka—Wyszkow.

V Karpatih je splošna situacija neizpremenjena. V odseku Suchotka—Wyszkow se vrše srđiti boji. Tu smo po ljutem boju, mož proti možu, s težkimi izgubami za sovražnika, odbili ponoven napad na naše pozicije v dolini reke Opor.

Napadajoči IX. finski strelski polk je pustil ob naših pozicijah 300 mrtvih in najmanj toliko ranjenih.

730 mož tega polka smo vjeli neranjenih.

Z veliko trdovratnostjo se vršeci boji v jugovzhodni Galiciji še trajajo.

Kaj poroča ruski generalni štab?

Ruski generalni štab razglša:

V okolici Kowna do Olite ob Njemenu prodirajo naše čete. V sektorju pri Swientoivansku se nahaja Joja na levem bregu v nemških rokah. Tu so majhne nemške čete prešle pri Swientoivansku na desni breg, kjer se še vrše boji. Na levem bregu reke Njemen, severno od Grodna in na Bobru, na cesti v Sztabin še tudi trajajo boji. Pri Ossowiecu je naša artilerija z uspehom obstreljevala nemške baterije. Na desnem bregu reke Naraw se vrše na celi fronti boji. Sovražnik zbira vse svoje sile v okolici pri Nowgorodu in pri Przasznyszu. Naše čete so odbite z velikimi izgubami za sovražnika napade na raznih točkah bojne fronte in so izvršile ljute protinapade, ko je sovražnik prekoračil reko Orzic.

Uspešni boji v Karpatih.

V Karpatih, zapadno od gorskega prelaza Uszok, se vrše boji, ki so se razvili v večjem obsegu za posest važnih višin na gorskih grebenih. Krvavo smo odbili več ruskih napadov ter dosegli tekom dne v bojni fronti nove krajevne uspehe. Pri zavzetju neke višine, severno od Cisne, smo zajeli 400 vjetnikov. V jugovzhodni Galiciji se vrše na celi bojni fronti srđiti boji.

Ruski napadi v Karpatih odbiti.

V Karpatih smo v zapadnem delu odbili številne ruske napade ter vzdržali pozicije in višine, ki so jih naše čete zavzele v preteklih bojih.

Južno od Dnjestra boji še trajajo.

Tudi včeraj smo krvavo odbili sovražne napade ter vzdržali izvojevano ozemlje proti številno čisto premočnim sovražnim četam.

V Bukovini vlada mir.

Na južnem bojišču je položaj neizpremenjen.

Borbe južno od Dnjestra.

Uspešni boji v zapadnem delu karpatske fronte so spravili več ruskih predpozicij v našo posest.

Pri tem smo vjeli 19 častnikov in 2000 mož ter vplenili mnogo vojnega materijala.

V prostoru južno od Dnjestra se po prihodu ruskih ojačenj razvijajo srđiti boji.

Vsi napadi sovražnika, ki jih je poskušal na naše pozicije, so se ponesrečili s težkimi izgubami.

Nemško-francoska vojna.

Nemški uspehi v Champagni, pri Verdunu in v Vogezih.

Veliki glavni stan javlja:

V Champagni je sovražnik nadaljeval svoje navale.

Napad smo odbili v celem obsegu. — Južno od Malancurta (severno od Verduna) smo v nasokoku zavzeli več zaporednih postojank. Slabi francoski protinapadi so se ponesrečili. Vjeli smo 6 častnikov, 250 mož in vplenili 4 strojne puške in 1 reflektor.

Na zapadnem obronku Vogezov smo vrgli po ljutem boju Francoze iz njihovih pozicij pri Blamontu—Bionville.

Naš napad je dosegel črto Verdinal—Bremernil, vzhodno od Badonvillera, vzhodno od Cellesa; s tem napadom smo nasprotnika potisnili nazaj v širokosti 20 kilometrov in 6 kilometrov globoko.

Sovražnikovi poskusi, da bi zopet osvojil zavzeto ozemlje, so se ponesrečili. Pri tem je imel sovražnik težke izgube.

Takisto smo odbili tudi sovražne navale v južnih Vogezih.

S francoskega bojišča.

Iz Pariza poročajo, da so nemška letala zopet bombardirala Calais. Nemške bombe so ranile nekaj oseb, škode pa ni nobene. Železniška proga, ki jo je nemški Zeppelin zadnjič poškodoval, je zopet popravljena. Promet se vrši nemoteno.

Iz Zeneve poročajo, da se je pričel nov beg iz Reimsa. Predvčerajšnjem ponoči je dospelo mnogo rodbin, ki so zbežale iz gorečega Reimsa. Begunci pripovedujejo, da je bilo med bombardiranjem ranjenih ali usmrčenih 200 oseb. Vse ceste iz Reimsa v Pariz so prenapolnjene z bežečimi, ki vozijo s seboj svoje stvari na ročnih vozičkih.

Zavrneni francoski napadi.

Veliki glavni stan poroča, dne 1. marca:

Pri Wervicqu severno od Lilla smo prisilili z obstreljevanjem neki angleški aeroplan, da se je spustil na tla.

Na nekaterih točkah naše fronte so Francoze zopet rabili, kakor že pred nekaj meseci, naboje, ki razvijajo pri detonaciji smrdeče in dušljive pline. Škode s tem niso povzročili nobene.

Naše pozicije v Champagni sta večkrat napadla najmanj dva armadna kora. Vse navale brez izjeme smo odbili po ljutih bojih mož proti možu.

V Argonih smo uplenili dva reflektorja.

Med vzhodnim obronkom Argonov in Vauquoisom so Francoze petkrat poskusili prebiti bojno črto. Napadi so se s težkimi izgubami za sovražnika ponesrečili.

Pozicije, ki smo jih zavzeli vzhodno od Budomoilla, smo držali tudi včeraj proti sovražnim osvojevalnim poskusom.

Zmagoviti boji v Champagni.

Ponovni, zopet z močnimi četami izvršeni napadi v Champagni so se razbili večinoma že ob našem ognju. Sovražnik je imel ogromne izgube.

Boji na posamnih točkah mož proti možu so bili za nas vseskozi zmagoviti. Naše pozicije so ostale trdno v naših rokah. V Argonskem lesu smo zavzeli več jarkov, vjeli 80 mož in vplenili 5 metalcev min. Nočne napade na Vauquois smo krvavo odbili. Uspehe, ki smo jih zadnje dni izvojevali v Vogezih, smo vzdržali vkljub srđitim napadom.

Francoski napadi severnovzhodno od Cellesa so bili združeni za sovražnika s posebno velikimi izgubami.

Nemški uspehi na francoskih bojiščih.

Veliki glavni stan poroča dne 3. marca.

Pri St. Eloisu, južno od Yperna, smo po krvavi borbi odbili napad dveh angleških stotnij. Pri Peronu se je spustil vsled motorne hibe neki francoski aeroplan. Zrakoplove smo vjeli. Francoski napadi v Champagni niso imeli niti najmanjšega uspeha. Zopet smo vrgli Francoze z velikimi izgubami iz njihovih pozicij. Severo-zapadno od Lille sur Tourbe, smo iztrgali sovražniku strelske jarke v širokosti 350 metrov. Francoske navale v gozdu pri Cousenvoye in v okolici Ailly—Apremonta smo z lahkoto zavrnil. Naši napadi, severovzhodno od Badonvillera, so nam zopet donesli znaten pridobitek na ozemlju. Našo fronto smo na tem mestu v zadnjih dneh potisnili naprej za 8 kilometrov. Severo-vzhodno od Cellesa so Francozi zaman poskušali, da bi izravnali svoje izgube v zadnjih dneh.

Represalije Francije in Anglije proti akciji nemških podmorskih čolnov.

Francoska in angleška vlada sta nevtralne države oficijelno obvestili o represalijah proti Nemčiji. Francosko-angleška nota izvaja, da se je postavila Nemčija z napovedjo svoje uničevalne akcije izven mednarodnega prava. Nasprotniki Nemčije se morajo torej zateči k represalijam ter preprečiti import in eksport vsakršnega blaga v Nemčijo, oziroma iz Nemčije. Tozadevne ukrepe pa hočeta Francija in Anglija izvesti v popolnem skladu z načeli humanitete in brez nevarnosti za ladje in življenje nevtralcev in nekombatantov. Francoska in angleška vlada se smatrata torej za opravičene, zadržati vse ladje, o katerih se bo sumilo, da vozijo blago za sovražnika, ali blago, ki je njegova last, ali stvari sovražnega izvora, ter jih spraviti v svoja pristanišča. Te ladje in njihove tovore pa se ne bodo konfisciralo, ako ne podlegajo obsodbi kot vojni plen. Postopanje z ladjami, ki so zapustile svoje pristanišče pred odločilnim dnevom, ostane neizpremenjeno.

Nemško-ruska vojna.

Nemci so odbili Ruse pri Grodnu.

Veliki glavni stan javlja: Severo-zapadno od Grodna so nastopile nove ruske čete.

Naš protinapad je potisnil Ruse v predpozicije pri trdnjavi. Vjeli smo 1800 mož. Severno-zapadno od Ostrolenke smo ob Omulewu odbili sovražni napad,

Premočnim četam, ki so prodirale z juga in vzhoda na Przasznysz, so se naše čete izognile v okolico, severno in zapadno od tega mesta.

Vjeti ruski generali.

Ruska uradna poročila zamolčujejo obsežnost poraza v zimski bitki v Mazuriah ali pa skušajo poraz oblažiti. S temi zanikanji se ni treba več nadalje baviti. Kot dokaz velikosti poraza naj služi ta-le lista vjetih ruskih generalov:

Od XX. armadnega zbora: Poveljujoči general, poveljnik artilerije, poveljnik 28. in 29. pehotne divizije ter 1. pehotne brigade 29. divizije. Poveljnik 28. divizije je bil ranjen in je umrl.

Od III. armadnega zbora: Poveljnik 27. pehotne divizije in od te poveljniki artilerije in 2. pehotne brigade, od 53. rezervne divizije divizionar in poveljnik 1. pehotne brigade, od 1. sibirske kosaške divizije en poveljnik brigade.

Kako je bil ruski generalštabni oddelek v Radovcu vjet.

Rusko poveljništvo je bilo mnenja, da zopet lahko prične z nami boj, če se umakne iz Kimpolunga v Radavc. Zato so morale ruske čete dan in noč korakati ter časih celo teči. Izdano je bilo povelje, da razpršeni oddelki ne smejo iskati svojih višjih oddelkov, marveč se morajo zbrati pod Radovcem, kjer se bodo čete zopet zbrale. Značilno za hitrost umikanja je, da so ruske čete napravile to pot iz Kimpolunga v Radavc v 36 urah. Ravno tako hitro, vendar popolnoma v redu, pa so sledile naše čete. Tako zelo smo bili Rusom za petami, da niso imeli časa, da bi se v Radavcu formirali. Ko so Rusi dospeli tja, so bili že od treh strani obkoljeni. Med bojem pri Kimpolungu se je nahajal ruski generalni štab v Radavcu in ker je bil mnenja, da mora zasledovanje na tako dolgi progi oslabeti, se mu je zdelo nepotrebno, zapustiti mesto. Šele ko so naše čete že prihajale v mesto, so mislili na beg. Glavno taborišče pa je bilo že obkoljeno. Poveljujoči general je izvršil samomor, ostale generale in častniški zbor z vsemi uradnimi spisi pa smo vjeli. Vjeti častniki so si odpasali sablje in jih oddali ter molče sledili našim častnikom. Odposlali smo jih v avtomobilih do Gurahumore in od tam z železnico do Dornevatre.

Odbiti ruski napadi na Poljskem.

Veliki glavni stan javlja dne 2. marca:

Ruski navalni severnovzhodno in južno Avgustovskega lesa so bili brezuspešni.

Ruske nočne napade severnovzhodno od Lomze in vzhodno od Plocka smo odbili.

Ruski napad pri Awgustovu.

Veliki glavni stan poroča dne 3. marca:

Pri Grodnu je položaj neizpremenjen.

Jugovzhodno od Awgustova so poskušali Rusi, da bi prekoračili reko Bobr. S težkimi izgubami smo jih potisnili nazaj, ter vjeli 1500 mož.

Drugi napadi, severo-zapadno od Lomze, so se tik pred našo fronto popolnoma razbili.

Jugovzhodno od Kolna smo napredovali.

Južno od Myszynieca smo svoje sprednje čete nekoliko umaknili pred premočnim sovražnikom.

Severo-zapadno od Przasznysza so Rusi počasi prodrli.

Zavrnilo smo več ruskih nočnih napadov vzhodno od Plocka.

Turčija proti tripelententi.

Bombardiranje Dardanel.

Bombardiranja Dardanel se udeležuje 40 velikih in malih vojnih ladij, ki so večinoma oborožene s topovi kalibra 30.5 in 34.5 cm ter streljajo ponajveč iz take daljave, da jim dardanelske utrdbe, katerih artilerija je slabejša, ne morejo odgovorjati, ker jih ne dosežejo.

Ogenj francosko-angleškega brodovja je naperjen predvsem na utrdbe Kum-Kalesi, Sid-el-Baha, Kephalie in Kale Sultanie. Proti tem fortom je bilo dosedaj oddanih nad 200 strelov natežjega kalibra. Pod zaščito anglo-francoskih oklopnih iščejo posebne ladje številno raztrošene mine. Med tem ko zatrjujejo francoska in angleška poročila, da so štiri utrdbe v Dardanelah vsled uspešnega ognja francosko-angleških ladij že obmolknile, konstatirajo Turki, da so trdnjave le poškodovane, da pa je tudi več sovražnih ladij utrpelo težke havarije.

Pariško časopisje je mnenja, da bodo trdnjave ob Dardanelah kmalu razstreljene. Največja ovira zavzetju Dardanel so mine, toda Francozi upajo, da jih s splavi pripravijo do eksplozije in naredo tako kakih 100 metrov široko pot, po kateri se bodo mogle vojne ladje pripeljati pred Carigrad. Govori se o tem, da bo z zavzetjem Carigrada ves problem o razdelitvi Male Azije sprožen in ker je Italija na tem močno interesirana, bo morala tudi ta se odločiti, kako in kaj. Listi pravijo dalje, da je prva naloga angleško-francoskega brodovja, uničiti turško brodovje, ki je zbrano pred Carigradom, da bi potem mogli Rusi blokirati na strani Crnega morja Carigrad in izkrcati vojaštvo.

Dardanele.

Angleško in francosko vojno brodovje je že pred nekaj časom obstreljevalo uhod v Dardanele varujoče utrdbe, potem pa to zopet opustilo. Dne 25. februarja se je začelo novo obstreljevanje in vse kaže, da se to obstreljevanje tndi sedaj še nadaljuje. Trajanje tega obstreljevanja kaže, da so vojne ladje streljale iz velike razdalje, torej samo z največjimi topovi. Vojaška naloga angleškega in francoskega brodovja bo vse trdnjave ob Dardanelah uničiti in priti do Carigrada, morda pa tudi še naprej skozi Bospor v Črno morje. Uvaževati je, da so Dardanele na obeh straneh močno utrjene in dolge 71 kilometrov, medtem ko je Bospor 28 kilometrov dolg. Dardanele so 1300 do 7400 metrov široke, tod širje, tod ožje, a strokovnjaki računajo, da znaša razdalja za streljanje povprek 2000 metrov. V Bosporu sta si obe obrežji še bližji in je razdalja med njima mestoma samo 660 metrov. Te geografske razmere omogočajo Turkom, da lahko tudi z manjšimi in starejšimi trdnjavskimi topovi streljajo na sovražne ladje. Sicer pa se zatrjuje, da si je Turčija za časa balkanske in za časa turško-italijanske vojne omislila popolnoma nove topove za obrambo Dardanel in Bospora.

* * *

Krvavi boji za nevtralnost v Italiji.

„Agenzia Stephani“ javlja iz Reggio d' Emilia: Sinoči se je vršilo v Teatro Ariosto na inicijativo neke nacionalne skupine privatno zborovanje, na katerem naj bi bil govoril bivši avstrijski poslanec Battisti iz Trentina. Medtem, ko so se zbirali povabljeni zborovalci, se je napolnil trg pred gledališčem s sovražno razpoloženo množico, katera je kmalu pričela groziti. Ko je priklicano vojaštvo začelo delati red, se je vsula nanj toča kamenja; mnogo karabinijerov, policijski delegat, neki stotnik in neki major so bili ranjeni, zadnji težko. Neka skupina karabinijerov, katere so napadli demonstranti, baš ko je odnašala enega svojih ranjenih tovaišev, s kamenjem je pričela streljati. Ustreljen je bil neki mož iz množice, 5 oseb pa je bilo težko ranjenih. Od teh je že ena na zadobljeni rani umrla. Ponoči je množica karabinijere še enkrat napadla, tri ranila in jih nekaj potolkla. Tudi dva policaja sta bila ranjena in več jih je dobilo odrtine. V Reggio d' Emilia so odšli vojaki in karabinijeri. Tja se je podal tudi generalni nadzornik iz notranjega ministrstva, da uvede preiskavo.

Koncentracija japonskega brodovja.

Japonska admiraliteta je poklicala vse v inozemstvu se nahajajoče križarke domov. Tajna mobilizacija armade se nadaljuje. Vlada je nakupila mnogo velikih parnikov, ki naj služijo kot transportne ladje za čete.

Ameriško brodovje v Tihem Oceanu.

Prvo in drugo ameriško vojno brodovje je odplulo v Tih Ocean. Pred Sanghajem se nahajajoča ameriška eskadra je bila ojačena za 6 vojnih ladij.

Izmenjava nemških in ameriških not.

Ameriški veleposlanik je izročil po naročilu vlade Zedinjenih držav nemški vladi noto, datirano z dne 22. februarja, ki se glasi:

Nemčija in Anglija se sporazumeta:

1. Da se plavajoče mine od nobene strani posamezno ne raztrosijo v obrežnih vodah ali pritrde mine na odprtem morju, razen za obrambo v razdalji topovskega streljanja od kakega pristanišča in da bodo imele vse mine znak vlade, ki jih je dala raztrositi, tudi morajo biti mine tako konstruirane, da so neškodljive, če se odtrgajo.

2. Podmorske čolne ne sme uporabljati nobena izmed obeh vlad za napad na trgovske ladje katerekoli narodnosti, razen če ustavijo te ladje, da jih preiščejo.

3. Nobena izmed obeh vlad ne bo uporabljala nevtralnih zastav kot vojno zvižajo trgovskih ladij.

Anglija izjavi, da živil ne bo postavila na listo absolutne konterbande in da angleške oblasti ne bodo zadržale takih tovorov, če so adresirane na agenture v Nemčiji, ki jih bodo Zedinjene države označile. Te agenture in prodajalci bodo živila prodajali civilnemu prebivalstvu. V to naj privoli tudi nemška vlada.

Odgovor nemške vlade.

Nemška vlada je na to ameriško noto odgovorila z noto, datirano z dne 28. februarja:

1. Glede polaganja min je nemška vlada pripravljena dati zaželjeno izjavo. Tudi soglašala s pritrditvijo vladnih znakov, ne zdi se ji pa umestno, odpovedati se pravici, uporabljati zasidrane mine kot napadalno orožje.

2. Glede podmorskih čolnov je nemška vlada zadovoljna s predlogom. Če pa bi podmorski čolni pri preiskavi kake trgovske ladje dognali, da je ladja sovražnikova last, ali da vozi konterbando, bi postopali po splošnih določenih mednarodnega prava.

3. Predpogoj je, da sovražne ladje ne uporabljajo nevtralnih zastav in drugih znakov nevtralnosti. Seveda te ladje tudi ne smejo biti obožene in se ne smejo braniti.

4. Ureditev dovoza živil v Nemčijo se zdi nemški vladi sprejemljiva. Dovoz bi se izvršil preko nemških in nevtralnih pristanišč. Nemška vlada je pripravljena podati predlagane izjave, da se bodo ta živila uporabljala le za civilno prebivalstvo. Ob enem pa obstoja nemška vlada tudi na tem, da se ji dovoli uvoz krmil.

Nemška vlada si seveda pridržuje definitivni odgovor za takrat, ko bo izvedela, kako stališče bo v tem vprašanju zavzela Anglija.

Tudi želi, da bi se vzel v pretres predlog, da se izključi vsako dovažanje vojnega materiala iz nevtralnih držav vojskujočim se državam na ladjah, katerekoli narodnosti.

Anglija in Francija odklanjate ameriške predloge.

Dunajski politični krogi so izvedeli, da odklanjata Francija in Anglija ameriške predloge v kolikor se tičejo olajšanja dovoza živil v vojskujoče se države. Dunajski krogi so radovedni ali bo sedaj ameriška republika izvoz iz Amerike prepovedala ali ne.

DNEVNE VESTI.

Opozorjamo še enkrat na današnji koncert v korist „Rdečemu križu“.

Sklicanje 37 do 42 letnih črnovojnikov. Prebiranje. Da se preskusi njihova sposobnost za črnovojno službo z orožjem, se pozivljajo označeni črnovojni zavezanci, da pridejo pred komisijo za prebiranje črne vojske. Te komisije bodo uradovale v času od 6. dne aprila do 6. dne maja 1915. l. Kraj, dan in ura uradovanja se razglasi s posebno objavo. Kateri komisiji za prebiranje je odkazan posamezni črnovojni zavezanec, se ravna po njegovem bivališču ob času, ko se izda ta razglas. Črnovojnim zavezancem se dovoljuje brezplačna vožnja po železnicah v stojališče komisije za prebiranje in nazaj. Kdor želi to ugodnost, mora v občini bivališča v času do 20. dne marca 1915. l. prositi za izdajo črnovojne izkaznice. Vsi črnovojni zavezanci, ki bivajo v drugem političnem okraju, ne v okraju svoje domovinske občine, ter morda v posebni objavi sicer označeni črnovojni zavezanci, se morajo na vsak način, in sicer v času do 20. dne marca 1915. l., zglasiti na občinskem uradu in dobijo tam črnovojno izkaznico. Črnovojno izkaznico je treba skrbno hraniti in jo prinesiti seboj na prebiranje. V tem razglasu označeni črnovojni zavezanci,

ki so bili z nepremagljivimi ovirami zadržani, priti na prebiranje ob dne, ki pridejo zanje v poštev, se morajo predstaviti komisiji za dodatno prebiranje. Kdaj in kje bodo poslovale te poslednje komisije, se objavi posebej. Odhod v službovanje. Tisti, ki so bili na prebiranju spoznani, da so sposobni za službovanje, se pozovejo za poznejši čas. Na postavi Najvišje zaukazanega sklica cele c. kr. in kr. ogr. črne vojske, se pozovejo na črnovojno službovanje z orožjem: V letih 1873. do všteti 1877. rojeni črnovojni zavezanci, ki so bili na naboru ali na popreskušnji spoznani za „nesposobne za orožje“ ali so bili do 31. dne julija 1914. l. po vnovičnem zdravstvenem pregledu odpuščeni iz skupne vojske, ter tisti, katerim ni bilo več treba priti na nabor zaradi časa, v katerem so pridobili avstrijsko ali ogrsko državljanstvo; vsi ti, ako se sedaj na prebiranju spoznajo, da so sposobni za črnovojno službo z orožjem. Kam morajo potem odriniti v službovanje tisti, ki so spoznani za sposobne, izvedo na prebiranju. Tisti, ki so bili na dodatnem prebiranju spoznani za sposobne, morajo odriniti v službovanje v 48. urah potem, ko so bili odbrani. Kdor ne sluša tega zaukaza, se strogo kaznuje po obstoječih zakonih.

Sodni izpit je v Gradcu napravil dr. Ciril Pavlin, avskultant pri deželnem sodišču v Ljubljani.

Namesto venca na krsto gdčne Pepinke Korkaljeve je daroval trgovec, gosp. Fran Crobath ml. K 10.— za rdeči križ.

Odlikovanje. Vojaški asistenčni zdravnik pri 58. pešpolku dr. Darko Fajdiga je bil za svoje hrabro ponašanje na severnem bojnem polju in za svoje uspešno delovanje pri ranjenih odlikovan z zlatim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje. Odlikovanec je sin gospoda gimnazijskega ravnatelja Ignacija Fajdiga v Kranju. Iskreno čestitamo!

Odlikovanje. Stotnik drž. posl. vitez Pogačnik je odlikovan z vojaško zaslužno kolajno z vojno dekoracijo. Tudi njegov sin Branko vit. Pogačnik ki se nahaja na severnem bojišču je dobil signum laudis vojno dekoracijo.

Državne železnice in obdelovanje zemljišč. Železniško ministrstvo je odredilo, naj se dado v najem vsa zemljišča, ki so jih nakupile državne železnice za morebitno razširjenje proge. Vsa ta zemljišča se naj intenzivno obdelajo, da se s tem pridobi čim največ živil. Oprava državnih železnic bo večinoma na svoje stroške preskrbela svoje uslužbence, ki imajo v najemu zemljišča, z umetnimi gnojili in s semeni. Pridelki, ki presegajo zakupnikove potrebščine, se bodo oddali takim uslužbencem, zlasti nižjih kategorij, katerim ni bilo mogoče dati na razpolago nobenih zemljišč za obdelovanje. Skupilo za te pridelke pa ostane zakupnikom. Glede primerne dobave gnojil in semen, kakor tudi glede strokovnjaških nasvetov, se bodo ravnateljstva državnih železnic obrnila na kmetijske centrale.

Med dobrimi najboljšimi so

Puch-kolesa

Pfaff

šivalni stroji

Ugodne cene in plačilni pogoji.

IGN. VOK

Zaloga šivalnih strojev in dvokoles

LJUBLJANA, SODNA UL. št. 7.

zraven sodnije.

10 4

Največja slovenska hranilnica!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V LJUBLJANI PRESERNOVA ULICA št. 3.

8 12—4

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

Denarnega prometa do konca leta 1914.

740 milijonov kron,

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

vlog

44 mil. 500 tisoč K,

rezervnega zaklada

1 mil. 330 tisoč K.

4 1/2 0/0

brez odbitka.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

4 1/2 0/0

brez odbitka.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzhaecker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovžu,
je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah dopoldne na razpolago.

3 52-10

**Spominjajte se
Rdečega križa**

! Nevestam!

**Naistarejša
trgovina**

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

priporoča za

svojo bogato zalogo

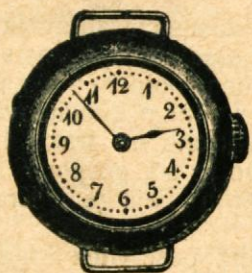
modnega blaga sukna za ženske obleke, barhenda za bluze in obleke, ševijotov, kamgarnov in lodnov, platna za rjuhe, cvilha za žimnice, satenastih in pisanih posteljnih odej, kakor tudi vsega drugega **manufakturnega blaga**.
Volneni robci, pleti, ogrinjalke in pleteni robci najnovejših vzorcev in najboljše kakovosti. **Srajce, jopice in hlače** za ženske, moške in otroke.

Svilnati robci najnovejših vzorcev.

2 52-10

! Ženinom!

652-11

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

RUDOLF RUS

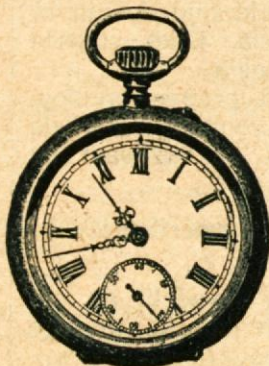
v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885

**Prva in največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine.**

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Strogo solidna in poštena postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trbovelski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko budjeviško pivo.
Lep senčnat vrt.

5 52-10

Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
352.000 kron!**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5 $\frac{1}{2}$ % na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1913. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 442 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
nad 4 milijone kron.

4 $\frac{1}{2}$ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkveni denar.

Ta najstarejši denarni zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.

1 12-7